Diagram 2 dui die verskille in tipes opleiding aan wat deur verskillende instansies aangebied word om maatskaplike werkers as deskundiges op te lei.

Nege van die respondente (82%) bied opleiding ten opsigte van vakkennis en verslagskrywing aan. Vyf van die respondente (45%) bied opleiding in assesseringstegnieke aan terwyl slegs vier respondente (36%) optrede in die hof en praktiese inoefening aan. Drie respondente (27%) dek koppeling met bewysreg in hul opleiding. Een respondent (9%) het opleiding op ‘n proefbasis begin om te sien of dit deel van die opleiding kan wees. Een instansie (9%) bied geen opleiding aan met die oog daarop om studente as deskundige getuies op te lei nie.

Uit die diagram blyk dit dat vakkennis en verslagskrywing heelwat aandag in opleidings-programme geniet. Dit blyk verder dat opleiding om as deskundige in die hof op te tree, gebrekkig is, veral ten opsigte van praktiese werk. Daar is instansies wat geen opleiding gee nie, tog word van junior werkers in die praktyk verwag om hofwerk te doen. Maatskaplike werkers in die praktyk bevind hulle in moeilike situasies waarin hulle toenemend deur prokureurs in die hof teengestaan word. Die onvoorbereide werker kan ook van onprofessionele gedrag aangekla word. Mediabelangstelling in sake wat kinders betrek, lei ook tot kritiese evaluering van maatskaplike werkers in die media. Ontoereikende opleiding om as deskundige in die hof op te tree, stel die hele professie in ŉ swak lig.

Weyers (2001:25) meld dat dit nie moontlik is om voorgraadse studente as deskundiges op te lei nie. Die vierjaaropleiding van maatskaplike werkers is meer generies van aard. Dit beteken egter nie dat opleiding waardeloos is nie. Opleiding moedig studente aan om hulle as deskundiges te kwalifiseer en bied die nodige inligting oor terreine waarin groei moet plaasvind alvorens die hof die maatskaplike werker as ŉ deskundig beskou.

Opleiding ten opsigte van forensiese maatskaplike werk om studente vir dienslewering aan die howe toe te rus

Nege van die respondente (82%) stem saam dat voorgraadse opleiding die student nie voldoende toerus nie. Twee van die respondente (18%) meld dat studente wel voldoende toegerus is vir die kinderhof. Een respondent stel voor dat ŉ kort kursus aangebied moet word vir studente wat verdere opleiding verlang. Een respondent noem dat indiensopleiding belangrik is om studente op dienslewering aan die hof voor te berei. Spath (2003:513) noem die volgende rakende indiensopleiding: “The results of this study also indicate that in-service training for forensic social workers (such as social workers working in a District Attorney`s Office) is crucial in these areas as well.”

Opleiding ten opsigte van statutêre maatskaplike werk om studente toe te rus vir dienslewering aan die howe

Ses van die respondente (55%) meld dat voorgraadse statutêre opleiding studente nie voldoende oplei vir dienslewering aan die howe nie. Vyf van die respondente (45%) noem dat opleiding wel voldoende is. Die meerderheid respondente noem dat huidige opleiding ontoereikend is.

Die volgende redes word aangevoer waarom opleiding ontoereikend is:

- Sommige studente se praktiese opleiding sluit nie hofwerk in nie.
- Opleiding is inleidend van aard en bied ŉ basiese raamwerk om hofwerk onder supervisie te kan doen.
- Praktiese werk is logisties moeilik bestuurbaar.
- Praktiese blootstelling aan verskillende howe is onvoldoende.

http://socialwork.journals.ac.za/
http://dx.doi.org/10.15270/45-3-208

- Opleiding is nie voldoende om maatskaplike werkers ten volle vir dienslewering aan howe toe te rus nie.

NAGRAADSE OPLEIDING

Behoefte aan nagraadse opleiding in forensiese maatskaplike werk

Alle respondente (100%) wys daarop dat daar ŉ behoefte aan opleiding in forensiese maatskaplike werk bestaan. Vergelyk daarmee die feit dat slegs drie van die respondente (27%) nagraadse opleiding in forensiese maatskaplike werk aanbied.

Diagram 3 dui die verskil aan tussen die behoefte aan en beskikbaarheid van opleiding in forensiese maatskaplike werk op nagraadse vlak.

DIAGRAM 3
VERSKIL TUSSEN BEHOEFTE AAN EN BESKIKBAARHEID VAN OPLEIDING

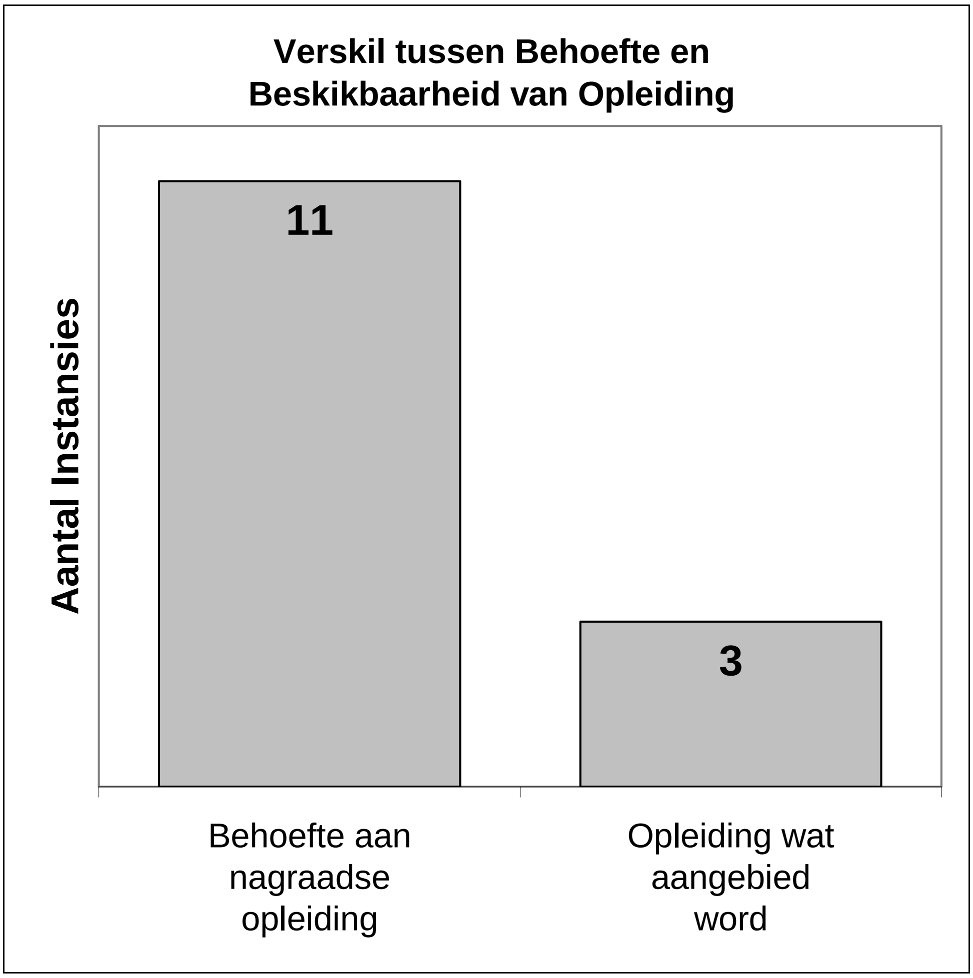

Uit die diagram is dit duidelik dat respondente saamstem dat ŉ behoefte aan nagraadse opleiding bestaan. Dit blyk egter dat net ŉ paar instansies aandag aan genoemde behoefte skenk. Forensiese maatskaplike werk is ŉ nuwe terrein in Suid-Afrika en dit wil voorkom of die ontwikkelingsmoontlikhede op hierdie terrein grootliks onbenut is. Indien forensiese maatskaplike werk as ŉ spesialiseringsrigting deur die Suid-Afrikaanse Raad vir Maatskaplike Diensberoepe erken word, kan dit lei tot sterker ontwikkeling op die gebied van opleiding.

Weyers (2001:25) noem dat, as gevolg van die gebrek aan voorgraadse opleiding en die vereistes waaraan ŉ deskundige moet voldoen, daar ŉ behoefte is aan gespesialiseerde

http://socialwork.journals.ac.za/
http://dx.doi.org/10.15270/45-3-208

opleiding in forensiese maatskaplike werk. Dit is duidelik dat hierdie navorsing bogenoemde stelling bevestig.

Aard, inhoud en duur van bestaande opleiding

Slegs een van die respondente (9%) bied opleiding in forensiese maatskaplike werk aan, terwyl twee van die respondente (18%) interdissiplinêre MA-grade aan in samewerking met die departement Regte, aanbied.

Een instansie bied opleiding aan wat bestaan uit ŉ MA-graad in Maatskaplike werk – forensies (seksuele misbruik) op NKR-vlak 8. Die opleiding duur twee jaar en sluit navorsing in maatskaplike werk: teorie en praktyk met ŉ SAQA-krediet van 96 in.

Gedoseerde seminare met ŉ SAQA-krediet van 96 dek die volgende:

- Algemene kinderassessering;
- Seksuele misbruik en fisiese mishandeling;
- Trauma-assessering en die ondersoekproses;
- Verslagskrywing en deskundige in die hof.

Een instansie bied ŉ MA-graad in Kindersorg en Beskerming aan wat interdissiplinêr van aard is en in samewerking met die Regsfakulteit aangebied word. Die opleiding geskied op NKR-vlak 8. Student volg twee modules per semester en dien ŉ mini-verhandeling in. Vier teoretiese modules word aangebied:

NAVORSINGSMETODOLOGIE.

Een instansie bied ŉ MA-graad in Kindersorg en Beskerming aan wat interdissiplinêr van aard is en in samewerking met die Regsfakulteit aangebied word. Die opleiding geskied op NKR-vlak 8. Die student volg twee modules per semester en dien ŉ mini-verhandeling in. Vier teoretiese modules word aangebied:

- Navorsingsmetodologie.
  - Kinderregte en rolle van professionele persone in verrigtinge wat kinders raak.
  - Keusemodules sluit in: Kindersorgbeleid en wetgewing asook Kinders as slagoffers en oortreders.
- Aanbevelings van respondente
  - “Forensiese maatskaplike werk behoort voorgraads slegs inleidend aangebied te word en nagraads in diepte as ŉ spesialiteitsterrein.”
  - “Werkgewers en spesialisgroepe wat forensies wil beoefen, behoort self betrokke te raak by opleiding en nie slegs van Universiteite verwag om die opleiding te gee nie.”
  - “Daar is ŉ dringende behoefte in die praktyk vir maatskaplike werkers met gespesialiseerde kennis en vaardighede in forensiese werk. Dit is egter gespesialiseerde kennis wat nie op voorgraadse vlak aangebied word nie. Daar is ook ŉ behoefte in die praktyk dat nie enige maatskaplike werker hom sal blootstel aan forensiese werk nie omdat dit so gespesialiseerd is. Tans is daar na my mening ŉ groot vraag by ons howe of maatskaplike werkers altyd oor die nodige kennis en vaardighede beskik om as deskundiges op te tree. Om dit te voorkom dink ek dit is nodig dat maatskaplike werkers oor nagraadse opleiding moet beskik wat hulle as kundiges op die gebied wil uitgee.”

http://socialwork.journals.ac.za/
http://dx.doi.org/10.15270/45-3-208

- "A conference/workshop on forensic social work to discuss ways and means of introducing forensic social work in various universities in South Africa. Research and journal articles on this topic to popularize the idea. An association/network of colleagues who have academic interest in forensic social work. Keep forensic social work within the social work profession, instead of it becoming a quasi professional category."
- "Studente moet hierin opgelei word. Die maatskaplike werker wat in die forensiese veld wil werk, moet selfgeldend wees, teoreties goed gefundeerd werk in die veld, as om net te weet hoe om in die veld te werk. Beide dus baie belangrik en moet êrens ŉ huwelik vorm met mekaar."

RIGLYNE VIR OPLEIDINGSPROGRAMME

Voorgraadse opleiding

Howes (1990:73) beveel aan dat ŉ goeie praktykmodel vir dienslewering aan die howe vir die maatskaplikewerk–professie ontwikkel moet word.

Die opleiding in die vierde jaar behoort uit ŉ 8-kredietmodule te bestaan en die volgende word as riglyn voorgehou.

- Doel

Ten einde gespesialiseerde dienste aan howe te lewer, moet die maatskaplike werker oor kennis beskik rakende die struktuur van die howe in Suid-Afrika, die funksionering van die strafhowe, die Strafproseswet (51 van 1977) (soos gewysig), bewysreg, strafreg, straftoemeting van die jeugdige in die strafhof en die maatskaplike werker as deskundige getuie in die hof.

- Uitkomste
  - Om die maatskaplike werker se plek en funksies binne die regstelsel te verstaan (Weyers, 2001:20-30).
  - Om die strafproses te verstaan (Hiemstra, 1977:1-8).
  - Om ŉ volledige en verantwoordbare verslag aan die hof te kan voorsien deur van die nodige literatuur gebruik te maak om feite te staaf (Van Rooyen, 1982:421-425).
  - Om ŉ voorvonnisverslag aan die hof te voorsien.

In die opleiding word klem gelê op die strafregproses wat onontbeerlike kennis is vir enige persoon wat hom in die hof begewe. Die klagtes wat deur die regsprofessie in die regstelsel oor maatskaplike werkers geopper word, het direk met gebrekkige kennis en selfvertroue te make. Opleiding op voorgraadse vlak sal die beeld van die professie in die hof bevorder.

Nagraadse opleiding

Nagraadse opleiding in die vorm van ŉ MA-graad met ŉ NKR-vlak 8 en SAQA-krediete van 96 vir navorsing en 96 vir die gedoseerde kursus word voorgestel. Opleiding moet beide gedoseerde lesings, praktiese werk en navorsing insluit. Die spesifieke areas van spesialisering behoort aangedui te word, byvoorbeeld seksuele misbruik. Die volgende riglyn is saamgestel.

NAVORSING

- Doel

Om vaardighede in navorsing in maatskaplike werk te ontwikkel.

- Uitkomste

- Om ŉ navorsingsvoorstel krities te beoordeel aan die hand van aanvaarde teorieë, filosofieë en praktyke (Fouché, 2005:11-120).
- Om die kwantitatiewe en kwalitatiewe paradigma in die navorsingsproses ten opsigte van die voorondersoek en steekproeftrekking te bemeester.
- Om navorsingsmetodologie op verskillende vlakke te evalueer, soos die soort benadering, ontwerp, modelle, prosedures, data-insamelingsmetodes en verslagskrywing.

Algemene kinderassessering

- Doel

Om algemene kinderassessering uit te voer, die inligting wat bekom is, te interpreteer en hipoteses te formuleer ten einde intervensiebeplanning waarin die verdere proses uitgestippel word, te doen.

- Uitkomste
  - Om uitgebreide en sistematiese kennis van die gebruik van die algemene kinderassessering te openbaar.
  - Om grondige kennis van die aard en teoretiese onderbou van die algemene kinderassessering te demonstreer deur teorie aan praktyk te koppel.
  - Om die gebruik van algemene kinderassessering moreel en eties verantwoordbaar toe te pas tot voordeel van die kliëntsisteem en maatskaplikewerk-professie.
  - Om probleemareas by die kind en sy sisteme te identifiseer en te analiseer en toepaslike intervensies te implementeer.
  - Om bevindinge vanuit assessering deur kollaterale inligting en terugvoer krities te verifieer en samehangende verslae te skryf asook aanbevelings en beplanning te kommunikeer.

Seksuele misbruik en fisiese mishandeling

- Doel

Om deur middel van ŉ literatuurstudie kennis in te win oor die spesifieke agtergrond, die dinamiek van misbruik en die impak daarvan op die kind ten einde die kind te verstaan en ingeligte besluite te kan neem rakende die hantering van die saak ter sprake.

Trauma, assessering en die ondersoekproses

- Doel

Om ŉ ondersoekproses uit te voer waar die kind na bewering misbruik is, die inligting wat bekom is, te interpreteer en hipoteses te formuleer ten einde getuienis en verslag te kan lewer. Om te fokus op onderhoudvoering, praktiese tegnieke en ondersteunende teorieë ten einde die ondersoeker in staat te stel om die dinamiek van misbruik te kan verantwoord.

Verslagskrywing en die maatskaplike werker as deskundige in die hof

- Doel

Blootstelling aan verslagskrywing en hofwerk wat uit die ondersoekproses voortspruit.

- Uitkomste
  - Om ŉ volledige ondersoekproses uit te voer en inligting in ŉ verslag ter voorbereiding vir die hof te dokumenteer.

http://socialwork.journals.ac.za/
http://dx.doi.org/10.15270/45-3-208

- Om as deskundige getuie in ŉ hofsaak op te tree.

Nagraadse opleiding in forensiese maatskaplike werk is gespesialiseerd en rus die student toe met vaardighede om as ŉ deskundige met die nodige kennis en selfvertroue in die hof op te tree. Daar behoort egter steeds gepoog te word om meer praktiese werk en inoefeningsgeleenthede te skep om die balans tussen teorie en praktyk te bewaar. Opleidingsprogramme wat op egskeidings en die kinderoortreder fokus, behoort ook ontwikkel te word.

GEVOLGTREKKING

Die volgende doelwitte is met die aanvang van die studie gestel, naamlik om deur middel van ŉ empiriese ondersoek en literatuurstudie vas te stel watter voorgraadse en nagraadse opleiding beskikbaar is rakende forensiese maatskaplike werk in Suid-Afrika. Dit was verder die bedoeling om riglyne vir opleidingsprogramme in forensiese maatskaplike werk vir beide voorgraadse en nagraadse kursusse aan die hand te doen.

Uit die voorafgaande studie blyk dit dat hierdie doelwitte bereik is. Navorsing het aangetoon dat ŉ behoefte aan nagraadse opleiding in forensiese maatskaplike werk bestaan. Dit blyk duidelik dat universiteite forensiese maatskaplike werk as spesialiseringsterrein beskou. Die teoretiese uitgangspunt is bevestig, naamlik dat voorgraadse opleiding maatskaplike werkers nie voldoende toerus om as forensiese deskundiges in howe op te tree nie.

Dit blyk dat die onderskeid tussen statutêre maatskaplike werk en forensiese maatskaplike werk nog nie duidelik omlyn is nie. Gespesialiseerde opleiding op nagraadse vlak sal lei tot die uitbreiding van kennis, vaardighede en navorsing op hierdie gebied. Die gevolgtrekking kan dus gemaak word dat sodanige programme kan bydra tot die ontwikkeling van forensiese maatskaplike werk as spesialiseringsterrein in maatskaplike werk.

AANBEVELINGS

- Tersiêre instellings behoort aandag te skenk aan die uitbreiding van opleidingsgeleenthede vir spesialisasie in forensiese maatskaplike werk.
- Bogenoemde riglyne kan benut word vir die ontwikkeling en samestelling van forensiese opleiding op beide voorgraadse en nagraadse vlak.
- Die ontwikkeling van spesialisering behoort nagestreef te word asook registrasie van forensiese maatskaplike werk by die Suid-Afrikaanse Raad vir Maatskaplike Diensberoepe.
- Daar word ook aanbeveel dat verdere kwalitatiewe en kwantitatiewe navorsing oor die definisie en omlyning van forensiese maatskaplike werk as spesialiseringsterrein onderneem moet word.
- Navorsing moet onderneem word oor opleidingskursusse wat deur praktiserende forensiese maatskaplike werkers aangebied word, sodat die bestaande navorsing wat van tersiêre instansies ingewin is, gekombineer kan word met kennis en behoeftes van die praktyk.

SAMEVATTING

Die studie is onderneem om te bepaal watter opleidingsgeleenthede op voorgraadse en nagraadse vlak met betrekking tot forensiese maatskaplike werk in Suid-Afrika bestaan. Deur middel van ŉ empiriese ondersoek is ŉ behoefte aan nagraadse opleiding in forensiese maatskaplike werk uitgewys. Die teoretiese uitgangspunt dat voorgraadse opleiding maatskaplike werkers nie voldoende toerus om as deskundiges in howe op te tree nie, is bevestig.

http://socialwork.journals.ac.za/
http://dx.doi.org/10.15270/45-3-208

Alhoewel die reaksie op vraelyste teleurstellend was en die bevindinge nie noodwendig ten opsigte van alle tersiêre instellings veralgemeen kan word nie, kan die belangrikheid van hierdie bevindings nie geïgnoreer word nie.

Ook het die bevindinge van die studie aangetoon dat programme vir opleiding in nagraadse forensiese maatskaplike werk in verskillende vorme aangebied word.

Hierdie studie dra by tot die groter projek wat ondersoek instel na die moontlikheid om forensiese maatskaplike werk as spesialiteit by die Suid-Afrikaanse Raad vir Maatskaplike Diensberoepe geregistreer te kry.

Dit blyk dat daar feitlik geen Suid-Afrikaanse navorsing met betrekking tot forensiese maatskaplike werk reeds onderneemis nie. Hierdie studie beoog om verdere navorsing op die gebied te stimuleer.

Riglyne vir opleidingsprogramme is aan die hand gedoen ten einde die ontwikkeling van opleiding aan te moedig.

BIBLIOGRAFIE

BABBIE, E. 2004. **The practice of social research**. London: Thomson & Wadworth.

BAKER, R.L. 1995. **The social work dictionary**. Washington: NASW Press.

BAKER, R.L. & BRANSON, D.M. 2000. **Forensic social work: legal aspects of professional practice**. New York: The Haworth Press.

BLACK, H.C. 1979. **Black's law dictionary**. St. Paul: West Publishing Co.

FOUCHÉ, C.B. 2005. Writing the research proposal. **In**: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (ed) **Research at grass roots: for the social sciences professions.** Pretoria: Van Schaik Uitgewers: 111-120.

FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. 2005. In-depth review of literature. **In**: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (ed). **Research at grass roots: for the social sciences professions**. Pretoria: Van Schaik Uitgewers: 123-131.

GOTHARD, S. 1989. Power in the court: The social worker as an expert witness. **Social Work (NASW),** 28(5):393-394.

GREEN, G., THORPE, J. & TRAUPMANN, M. 2005. The sprawling thicket: knowledge and specialisation in forensic social work. **Australian Social Work**, 58(2):142-152.

HIEMSTRA, V.G. 1977. **Inleiding tot die Strafprosesreg**. Durban: Butterworth.

HOFFMANN, W. 1986. Towards designing a curriculum for social work education for practice in legal setting. **Welsynsfokus/Welfare Focus,** 21(1):6-12.

HOFFMANN, L.H. & ZEFFERTT, D. 1988. **The South African law of evidence.** Durban: Butterworths.

HOWES, M.F. 1990. Die maatskaplike werker as deskundige getuie in die hof. **Maatskaplike Werk/Social Work**, 26(1):67-73.

KALISKI, S. 2006. **Psychological assessment in South Africa**. Oxford: Oxford University Press Southern Africa.

LOMBARD, A. 2000. The professional status of social work. **Maatskaplike Werk/Social Work**, 36(4):311-331.

http://socialwork.journals.ac.za/
http://dx.doi.org/10.15270/45-3-208

MONETTE, D.R., SULLIVAN, T.J. & DE JONG, C.R. 2005. **Applied social research: a tool for the human services**. London: Thomson Brooks/Cole Publishers.

NEUMAN, W.L. 2000. **Social research methods: qualitative and quantitative approaches**. London: Allyn & Bacon.

NUWE WOORDEBOEK VIR MAATSKAPLIKE WERK. 1995. Kaapstad: CTP Book Printers.

SCHMIDT, C.W.H. 1989**. Bewysreg**. Durban: Butterworths.

SPATH, P. 2003. Child protection professionals identifying domestic violence indicators: implications for social work education. **Journal of Social Work Education**, 39(3):497-518.

STERN, P. 1997. **Preparing and presenting expert testimony in child abuse litigation**. London: Sage Publications.

STRYDOM, H. 2005. Ethical aspects of research in social sciences and human service professions. **In**: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (ed) **Research at grass roots: for the social sciences professions**. Pretoria: Van Schaik Uitgewers: 56-69.

STUTTERHEIM, E. & WEYERS, M.L. 1999. Forensic social work: with special reference to the forensic social work services of the SAPS**. Maatskaplike Werk/Social Work**, 36(1):11-21.

SUID-AFRIKAANSE RAAD VIR MAATSKAPLIKE DIENSBEROEPE. 2006. **Newsletter**, 25(1):10.

VAN ROOYEN, J.H. 1982. Inleiding tot die regstelsel. **In**: BOSMAN, F. & ECKARD, M.M. **Welsynsreg**. Johannesburg: Lex Patria.

WEYERS, M.L. 2001. **Demarcating the field of forensic social work in South Africa**: **a basic document**. Pretoria: South African Council for Social Service Professions.

WILLIAMS, M., UNRAU, Y.A. & GRINNELL, R.M. 2005. The qualitative research approach. **In**: GRINNELL, R.M. & UNRAU, Y.A. (ed) **Social work research and evaluation: quantitative and qualitative approaches**. Oxford: University Press: 76-87.

Dr Corinne Strydom, Skool vir Psigo-sosiale Gedragswetenskappe, Potchefstroom-kampus van die Noordwes-Universiteit, Potchefstroom, Suid-Afrika.